

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 12/7, p. 553-574

DOI Number: <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.11459>

ISSN: 1308-2140, ANKARA-TURKEY

Article Info/Makale Bilgisi

✍ Received/Geliş: 15.02.2017

✓ Accepted/Kabul: 30.03.2017

✍ Referees/Hakemler: Doç. Dr. Muhammet KOÇAK – Doç. Dr.
Reyhan ÇELİK

This article was checked by iThenticate.

RUSÇA İSİM CÜMLELERİ VE BUNLARIN TÜRKÇEYE ÇEVİRİSİ

Oktaay Selim KARACA*

ÖZET

Bu makalede Rusça ve Türkçedeki isim cümlesi anlayışları karşılaştırılmış, Rusçada fiil cümlesi olarak görünen bazı cümlelerin Türkçeye çevirisinde karşılaşılan sorunlar incelenmiştir. Rus bilim insanlarının konuya yaklaşımları incelenmiş ve bugünkü durum tespit edildikten sonra Rusçada sık karşılaşılan isim cümlelerinin Türkçeye çevirisi örnekler üzerinde gösterilmiştir. Rusça gramer kitaplarından ve başka eserlerden kendi tespit ettiğimiz otuz civarında fiilin oluşturduğu cümlelerin Türkçeye fiil cümlesi olarak değil isim cümlesi olarak çevrilmesi gerektiğini göstermeye çalıştık. Örnekleri genellikle Rusça gramerlerden ve Türkoloji ile ilgili eserlerden aldık. Rusçada isimler, sıfatlar, zamirler, sıfat fiiller, sayı isimleri herhangi bir bağlayıcı olmadan isim cümlesi oluşturabilmektedir. Aslında zarflar da isim cümlelerinde yüklem görevinde kullanılmaktadır ama bu durum Rusça gramerlerde gösterilmemiştir. Zarf dışındaki diğer kelimeler farklı halinde bulunarak veya yalın halde kullanılabilir. Bunların Türkçeye çevirisinde pek sorun yaşanmamaktadır.

Rusçadan Türkçeye yapılan çevirilerde, bazı Rusça fiillerin oluşturduğu cümlelerin fiil cümlesi olarak algılanmasından kaynaklanan yanlışlıklar görülmektedir. Rusçada başta *быть / bit* “olmak”, *стать / stat* “olmak; durmak” gibi soyut anlamlı fiiller ile sözlük anlamlarını koruyan *являются / yavlyat’sya* “olmak, meydana gelmek”, *иметь / imet* “sahip olmak”, *принадлежать / prinadlejat* “ait olmak” gibi otuzdan fazla fiil aslında isim cümlesi oluşturmaktadır. En çok karşılaşılan isim cümleleri sırasıyla şimdiki zaman, geçmiş zaman ve gelecek zaman bildiren isim cümleleridir. Gelecek zamandaki Rusça isim cümleleri Türkçeye çevrilirken *olmak* yardımcı fiilinin kullanılması gerektiği de ortaya konmuştur.

Anahtar Kelimeler: İsim cümlesi, isim fiili, yardımcı fiil, isim yüklem, Türkçe isim cümleleri, Rusça isim cümleleri

* Doç. Dr. Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Fen-Edebiyat Fak. Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, El-mek: oktay.karaca@bilecik.edu.tr

RUSSIAN NOUN CLAUSES AND THEIR TURKISH TRANSLATIONS

ABSTRACT

In this article, understanding of noun clauses in Russian and Turkish has been compared, problems that are encountered when translating some clauses which are seen as verb clauses in Russian to Turkish are investigated. Russian scientists approach to this subject has been investigated and after today's situation has been assessed, translation of commonly encountered noun clauses in Russian to Turkish are shown with examples. We tried to show that sentences formed by about twenty verbs that we identified from Russian grammar books and other works should not be translated as verb clauses but instead they should be translated as noun clauses. We usually took the examples from works about Russian grammar and Turkology. Nouns, adjectives, pronouns, verbal adjectives, noun numbers can form noun clauses without any connectives in Russian language. In fact, adverbs can also be used as verbs in noun clauses but this condition is not shown in Russian grammars. Words other than adverbs can be used as their different variants or in their simple forms. There are very little problems when translating these words to Turkish.

It is seen that mistakes arose from interpreting some of the clauses that are formed by Russian verbs as verb clauses in translations from Russian to Turkish. In fact, nearly twenty verbs such as *bit'* "to be", *stat'* "to be; to stop" which have abstract meanings along with verbs such as *yavlyat'sya* "to happen, to occur", *imet'* "to have", *prinadlejat'* "to belong" which preserve their dictionary meanings, form noun clauses. Most commonly encountered noun clauses in order are present tense, past tense and future tense noun clauses. It has been shown that *olmak* auxiliary verb should be used when translating Russian noun clauses which are in future tense to Turkish.

STRUCTURED ABSTRACT

The main purpose of the article is to defend the idea that some Russian verbs should be translated as nouns while being translated into Turkish. We think that recently, the mistakes in translating Russian works related to Turkology into Turkic are also due to the fact that the boundaries of noun clauses are not clearly defined. Because noun clause subject has been evaluated only either in terms of *verbal noun* or verbal noun with *-dir* indicative affix or with *ol-* verb added to these but often these three have not been evaluated together. In fact, while using conditional mood with nouns like it is used in Turkey Turkish, the use of *ise* instead of "bol-" (*ol-*) auxiliary verb and *ol-* verb being preferred as direct translation while meta phrasing in most contemporary Turkish dialects leads to the emergence of false translations.

In the studies done in Turkey or in Turkology studies in general, since four basic moods of noun phrases which include design (conditional mood) and three others to report (gnomic present tense, the perfect tense,

Turkish Studies

and the past perfect tense) are taken into consideration, it is not discussed or not looked at with attention that whether or not a noun clause could be formed in future tense and other subjunctive moods or if clauses of this kind still exist. While *noun clause* (nominativnoye predlojeniye) term is used in the old grammars written by the Russians, *verbal noun* (imennoye skazuyemoye) term is preferred in new grammars. Today, Russian grammarians look at this topic as a kind of verb type rather than a kind of sentence type, and divide verbs into *verbal noun* and *verb predicate*. In our language noun clause is defined as “A sentence that it's verb is not a finite verb but a word as noun or with noun origin that connects to the provision with complementary verbs”.

Valgina, one of the Russian linguists, defines the *name predicate* which leads us to call such sentences as noun clauses as: “The name predicate consists of a name and a connective that has been inflected according to the person. The connector can be one of the following four types: The *bit'* “to be” verb which has a *abstract meaning* can be in different tenses and moods; this verb has abstract meaning because it has only grammatical meaning and has lost its objective content. It is *semi-abstract* or *semi-meaningful*, the dictionary meanings of these verb have weakened; Such verbs give grammatical meanings such as tense and mood by connecting predicate to the subject, also these verbs bring such partial dictionary meanings to predicates such as noun, transition from one situation to another...etc. They are *meaningful* or objective (concrete) verbs that convey a state or movement and fully protect the dictionary definition.

It is accepted that, in the Russian name predicates, the name part of the predicate can form nouns, adjectives, adjective-verbs, pronouns and one of absolute, instrument, relative states of number adjectives. In addition, let us add that the adverbs not included in the Russian grammar are also used as name predicates, and that nouns other than their absolute, instrument, relative states are also used in the predicate task.

The Russian noun clauses are currently being used in the present, past and future tenses. Without any conjunctions, the above-mentioned name variations (name, adjective, adjective-verb, pronoun, number adjective, adverb) can be used in present tense. In Turkish, it is assumed that present tense, past tense (seen and learned) and condition of noun clauses are present. Probably the reason for this is that there is no future attraction of the *i-* verb. For example, while “I am a student” sentence can be formed according to four moods mentioned above with only subject (indicative) affixed (in third-person, *-dır* “< dur < durur < turur” or zero indicator) or having *i-* verb as conjunction (I am a student, I was a student, I was said to be a student, If I was a student), future tense of it is considered absent or thought to be absent. However, in order to be able to create a noun clause in future tense in the Turkic language, the *to be* helper verb should be used as it's used in the case of “I will going to be a student”. In fact, a noun clause can be formed with *to be* verb in all design moods other than condition mood.

The most common type of noun clause encountered in Russian works is in present time and past time. In other words, the auxiliary verbs

used as connectives in Russian are mostly seen in present tense and past tense examples. The most common noun clause we have ever seen in Russian works is the - zero connectives - noun clauses that present tense connective is not used. In this type of noun clauses, the above-mentioned word types can be used in the predicate role with one of their absolute, instrument, relative states. Examples: *Prejde vsego eto različiye v haraktere sintaksiçeskoj svyazi* "First of all, this difference is in the nature of a syntactic connection.."; *Sintaksiçeskiye svyazi v predloženii slojneye i mnogoobrazneye* "The syntactic relationships in the sentence are complex and very diverse."; *On bolen* "He is sick"; *Prejde vsego eto vopros ob aktivnom i passivnom slovare* "First of all, this problem is related to the active and passive dictionary; *Da, ya – Kuznetsov* "Yes, I am Kuznetsov".

The main auxiliary verbs (connectives) that make up the Russian noun clauses are: *bit'* "to be, to be present"; *bivat'* "to be, to be present"; *delat'sya* "to happen, to be done; *harakterizavat'* "describe, qualify, define"; *harakterizavat'sa* "to have... distinctive feature"; *imet'* "to exist, to have, to possess"; *imet'sya* "(reflexive form of imet' verb) to be, to be present, to be exist"; *kasat'sya* "(3.) to belong to, to have something to do with, to have a relation, to be related to"; *naliçestvovat'* "to exist, to be present"; *nahodit'sya* "to be present, to be, to exist"; *obladat'* "to have, to possess"; *okazat'sya* "to be, to be evidential of"; *okazivat'sya* "to be"; *otnosit'sya* "(2.) to be part of, to belong; (3.) "to have something to do with, to be related to; *otsutstvovat'* "to not to be, to be absent"; *ovladet'* "(2.) to dominate"; *predstavlyat'* "(2.) to be, to constitute, to be made up of"; *predstavlyat'sya* "(1.) introduce oneself; (2.) to come, to appear; (3.) to dramatize oneself; to hit; (4.) to fall, to get out; (5.) to conceive; *predstoyat'* "to be required"; *prinadlejit'* "to belong to; to be connected to"; *prisutstvovat'* "to be present"; *raspolagat'* "to become the owner of, to be"; *sdelat'sya* "to be"; *sostoyat'* "to consist of, to be thankful"; *sostoyat'sya* "to be, to be done"; *stavit'* "to put"; *stavit'sya* "to be"; *sušçestvovat'* "to exist, to be present"; *vladet'* "to have; to dominate; to make good use of"; *yavlyat'sya* "to make, to happen"; *yest'* "(3rd singular person mood of *bit'* "to be" verb in present tense): to"; *zaklyuçat'sya* "(1.) to consist of, (2.) to be present, (3.) to come to an end, to end". It is also shown whether if these verbs have been finished (sovereign vid) or unfinished (nesorseNenniy vid) in parentheses.

In Russian noun phrases, the most frequently cited sentences are the nouns, adjectives, adjectives, pronouns and adverbs without any time and person markers, and not many problems are encountered while translating these phrases into Turkish. These types of phrases are more often found in the daily speech language and in literary works in which such speech is reflected. The second most encountered noun phrases in present tense are formed with *yest'* connective of a word in noun class. In these types of cases, the cases where the *yest'* drops are quite large. *bit'*, *yavlyat'sya*, *predstavlyat'* (with *soboy*), *predstavlyat'sya* verbs which have "To be" meaning are most commonly used auxiliary verbs in present tense. Most mistakes are made when translating noun phrases to Turkish that are formed with verbs such as *harakterizovat'sya*, *sušçestvovat'*, *imet'*, *imet'sya*, *obladat'*, *zaklyuçat'sya*, *prisutstvovat'*, *prinadlejat'*, *naliçestvovat'*.

Turkish Studies

Of course, in Russian, the verbs that form a noun phrase are not limited to just these verbs. These are the ones that we could find. A further step in translating the Russian noun phrases towards the Turkic can be taken by examining the Russian noun phrases according to all the tenses and the moods.

Keywords: Noun clause, verbal noun, auxiliary verb, predicate noun, Turkish noun clauses, Russian noun clauses.

Giriş

Bu makalede Rusça ve Türkçe isim cümleleri üzerine bir karşılaştırma yapılacaktır. Makalenin asıl yazılış amacı bazı Rusça fiil cümlelerinin Türkçeye çevrilirken isim cümlesi olarak tercüme edilmelerinin doğru olacağı görüşünü savunmaktır. Aynı zamanda Türkçedeki isim cümlesi anlayışının bazı eksiklikleri de tespit edilecektir.

Türkçede konuya cümle türü açısından bakılmakta ve yüklemi isim cinsinden bir kelime olan cümlelere isim cümlesi denmektedir. Rusçada ise aynı konuya yüklem türü açısından bakılmakta, Türkiyede isim cümlesi ile kastedilen şeye yüklem açısından bakarak isim yüklem denmektedir. İki dil gramercilerinin aynı konuya farklı açılardan bakarak farklı terimler kullanmaları araştırma konusu açısından önemli bir sorun oluşturmamaktadır. Her iki dilin araştırmacıları da aslında konuyu dar bir çerçevede inceledikleri için sorun tam olarak çözüme kavuşturulamamıştır.

Son zamanlarda Türkoloji ile ilgili Rusça eserlerin Türkçeye çevirisinde görülen yanlışlıkların isim cümlelerinin sınırlarının net olarak belirlenmemiş olmasından da kaynaklandığı görüşündeyiz. Çünkü isim cümlesi konusu ya sadece *isim fiili* açısından ya isim fiili ile birlikte *-dır* bildirme eki açısından değerlendirilmiş ya da bunlara *ol-* fiili de ilave edilmiş ama genellikle bu üçü bir arada değerlendirilmemiştir. Hatta çağdaş Türk lehçelerinin çoğunda şart kipinin isimlerle kullanılmasında Türkiye Türkçesindeki gibi *ise* 'nin değil "bol-" (*ol-*) yardımcı fiilinin kullanılması (Alkayış 2009: 64) ve aktarmalarda birebir karşılık olarak *ol-* fiilinin tercih edilmesi yanlış çevirilerin ortaya çıkmasına yol açmaktadır.

Türkiye'de yapılan çalışmalarda veya genel olarak Türkoloji çalışmalarında isim cümlelerinin biri tasarlama (şart kipi) üçü de bildirme (şimdiki-geniş zaman, görülen geçmiş zaman ve öğrenilen geçmiş zaman) olmak üzere dört temel kipi dikkate alındığından gelecek zamanda ve diğer tasarlama kiplerinde bir isim cümlesinin kurulup kurulamayacağı veya bu türden cümlelerin halen var olup olmadığı konusu tartışılmamış veya dikkatlerden kaçmıştır. Aşağıda gösterileceği gibi Rusça araştırmalarındaki durum da bizdekinden pek farklı değildir.

Rusça ve Türkçe gramercilerinin isim cümlesi hakkındaki görüşleri

Karşılaştırmaya geçmeden önce Rusçadaki "isim cümlesi" anlayışı hakkında kısaca bilgi vermeyi uygun bulduk. Rusların yazdıkları eski gramerlerde *isim cümlesi* (номинативное предложение / Nominativnoye predlojenije) terimi kullanılırken (Şvedova 1980: 5) yeni gramerlerde *isim yüklem* (именное сказуемое / imennoye skazuemoye) terimi tercih edilmektedir (Valgina 2003: 99). Bugün Rus gramercileri bu konuya bir cümle çeşidi olarak değil de bir yüklem çeşidi olarak bakmakta ve yüklemeleri *isim yüklem* ve *fiil yüklem* olarak ikiye ayırmaktadırlar (99). Bizde isim cümlesi "Yüklemi çekimli bir fiil değil isim veya isim soylu bir kelime olan ve cevher fiil ekleri¹ ile hükme bağlanan cümledir" (Korkmaz 1992: 88) şeklinde tanımlanmaktadır. Burada

¹ Burada "cevher fiili" denilen *i-* fiilinin isimlendirilmesi konusunda farklılıklar bulunmaktadır. Bu tanımda bu görevi yerine getiren *-dır* ve *ol-* fiilleri dikkate alınmadan "cevher fiili" terimi ile karşılanan *i-* fiili için biz M. Ergin'in kullandığı

bizim isim cümlesi ile kastettiğimize Rus dilcilerinin *isim yüklem* demeleri çok önemli değildir. Çünkü neticede bizim isim cümlesi dediğimiz cümle türünü Ruslar da “isim yüklem”li cümle sınıfına dahil etmektedirler.

Burada temel farklılık bizim cevher fiilinden anladıklarımız ile Rusların aynı konuda ne düşündükleri ve bunlardan doğan sonuçlardır. Rus gramercileri eskiden bunu bağlayıcı-isim yüklem (Ru. *связочно-именное сказуемое / svyazočno-imennoye skazuyemoye*) terimiyle karşılıyorlardı ve “isim yüklem”in Rusçada *bağlayıcı (связка / svyazka)* terimiyle karşıladıkları isim fiiliyle Он *был поэтом / On bil poetom* “O şairdi”; “Evleri alçaktı” (Дом у них был низкий) veya bağlayıcı olmadan Он *поэт / On poet* “O şair”; Дом у них *низкий / Dom u nih nizkiy* “Evleri alçak” olabileceği görüşündeydiler (Tihonova; Haşimova 2008: 283). Rus gramerciliğinde “связка”nın kelime anlamı “bağlayıcı” (veya “birleştirici”)dir. Bu gramer teriminin tanımı şöyledir: “İsim yüklemde (isim yüklem bir isimle bir yardımcı fiilden oluştuğu için aynı zamanda bu “birleşik yüklem” sınıfına da girmektedir) kullanılan yardımcı fiildir (Tihonova; Haşimova, 2008-II: 281). Rusçada bu kelime-terimin en açık tanımı: “Özneyi yükleme bağlayan dil ögesidir.” (Tihonova; Haşimova, 2008: 283) şeklindedir. Burada da Rusçada isim cümlesi anlayışından ve öznesiz cümle anlayışından doğan bir takım itirazlar ortaya çıkmaktadır. Mesela: Rus dilciliğinde Там *было холодно / Tam bilo holodno* “Orası (= orada) soğuktu” cümlesi öznesiz cümle sayılmaktadır. Öyle olunca da “bağlayıcı” (связка)nın tanımındaki bağlayıcılık (özne ile yüklem arasında) özelliği ortadan kalkmaktadır. Çünkü bu cümledeki *bilo* bağlayıcısı, Rus anlayışına göre cümle öznesiz sayıldığından özneyi yükleme bağlamamaktadır. Ve bu konu Rus dilciliğinde tartışılmaya devam etmektedir (Tihonova; Haşimova 2008: 283).

Bizde de benzer bir yaklaşım T. Tekin’de bulunmaktadır. Tekin “Orhon Türkçesi Grameri’nde isim cümlesi konusuna “Ad Asıllı Yüklem” başlığı altında yer vermektedir: “Ad asıllı yüklemde temelinde yalın durumda bir ad, bir sıfat, bir zamir, bir eylem adı, bir eylem sıfatı ya da benzeri bir sözcük bulunur. Yüklem *bağlayıcısı* ise bir yardımcı eylem ya da sona alınmış bir zamirdir. Bu sonuncusu alınmayabilir.” Bu tanım ve açıklamadan sonra “yüklem bağlayıcısı”nın “bir eylem” er- fiili olduğu *türük bodun aç ärti* “Türk halkı aç idi.” ve “yüklem bağlayıcısı”nın “bir eylem” bol- fiili olduğu *beglik urı ogluñ kul boltı* “Bey olmaya layık erkek evladın köle oldu.” örneklerini veriyor. “Yüklem bağlayıcısı”nın “sona alınmış zamir” olduğu “ad asıllı yüklem”lere de *biz az biz* “Biz azız.”; *yaş bän* “Ben gencim.” gibi örnekleri veriyor. “Bağlayıcı yüklem”e *küräg sabi antag* “Kaçağın sözleri şöyle (idi)” gibi örnekler veriyor. Ayrıca *var* ve *yok* kelimelerinin yüklem olarak kullanıldığı isim cümlelerini de “Yüklem Adları *bar* ve *yok*” başlığı altında veriyor ve bunların genellikle bağlayıcısız olarak kullanıldığını belirttikten sonra *äçü apa atı bar* “Atalarımın dedelerimin (iyi) adları var; *üküş atlıg korkınçıñ yok* “(Sende) çok atları olan bir adamın sevinci yok” örneklerini veriyor. Tekin, *bar* yüklem adının *ol* bağlayıcısını aldığını *bağışı nä täg bar ol* “İpleri nasıl? Vardır.” örneğiyle gösteriyor (Tekin, 2003: 207-208). Tekin, aynı çalışmasının bir başka yerinde *bar* kelimesinin yüklem olarak kullanılmasına “*bar* Yüklemi” başlığı altında yer vermiştir. Bu başlık altında “Var, mevcut” anlamındaki *bar* sözcüğünün /-r/ ekli çok eski bir eylem sıfatı olduğu ihtimalini ileri sürmüştür. Verdiği örnekler yukarıda bahsedilen bölümdeki örneklere benzer örneklerdir. Ancak burada bir notla *bar* yüklemine de *ol* zamirinin eklenebileceğini belirterek şu örneği vermiştir: *bağışı nä täg bar ol tir* “İpleri nasıl? “Vardır” diyor” (Tekin, 2003: 186-187).

Tekin’in isim fiilini *yüklem bağlayıcısı* diye adlandırması ve bu başlık altında verdiği bilgiler üç farklı yaklaşımı ortaya koymaktadır. Bunlardan birincisi *yüklem bağlayıcısı* terimidir ki bu Rus veya sabık Sovyet ekolünün tesiriyle olsa gerektir. İkincisi *yüklem bağlayıcısının* “bir eylem” bol-

isim fiili [Ergin 2013: 314] terimini tercih ettik. Türkiye’de bu i- fiilinin isimlendirilmesi konusunda farklılıklar bulunmaktadır. Bu fiile “ana yardımcı fiil, cevher fiili, cevheri fiil, salt fiil, boş fiil, isim fiili ekeylem, bildirme eki” gibi farklı isimler verilmektedir [Karaağaç 2009:107-111].

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 12/7

fiili olduğu örneğidir. Üçüncüsü de *yüklem bağlayıcısının* “sona alınmış zamir” olduğu örneklerdir. Burada dikkat çeken husus, *yüklem bağlayıcısı* diye isimlendirilen “er-“ ve “bol-“ fiillerinin oluşturduğu isim cümlelerinin her ikisinin de geçmiş zamanda olmasıdır. Bunlar arasındaki fark veya farklar bu makalenin yazılış amacının dışında olduğu için burada bu husus incelenmeyecektir. Önemli olan, Günay Karaağaç’ın belirttiği gibi “Bütün dillerde ad cümlesi, bir yapma veya olmanın söz konusu olmadığı, yalnızca bildirmenin söz konusu olduğu cümlelerdir.” (Karaağaç, 2013: 43) anlayışının Rus dilciliğinde de bulunup bulunmadığı ve isim yüklem başlığı altında toplananlardır.

Rusçada isim yüklem

Rus dilcilerinden Valgina, bizde bu tür cümlelerin isim cümlesi diye isimlendirilmesine neden olan *isim yüklemi* şöyle tanımlamaktadır: “İsim yüklem bir isim ile şahsa göre çekime girmiş bir *bağlayıcıdan* oluşur. Bağlayıcı şu dört türden biri olabilir:

1) **Soyut anlamlı** *быть / bit* “*olmak*” fiili farklı zaman ve kiplerde bulunabilir; bu fiil soyut anlamlıdır çünkü sadece gramatikal anlamı vardır ve nesnel içeriğini kaybetmiştir, mesela: Все реже был слышен голгос незнакомки / Vse reje bil slišen golos neznakomki “Yabancıнын sesi daha seyrek *duyulur olmuştur*”; Канонада была как неумолчный стук часов / Kanonada bila kak neumolčnyy stuk časov “Topların gürültüsü *susmayan saatin tıkırtısı gibiydi*.”;

2) **Yarı soyut anlamlı** veya yarı anlamlıdır, bu fiillerin sözlük anlamları zayıflamıştır; bu tür fiiller yüklemi özneye bağlayarak zaman ve kip gibi gramatikal anlamları verir, ayrıca bu fiiller yükleme, isim, bir durumdan başka bir duruma geçiş vb. kısmî bir sözlük anlamı getirmektedir; mesela: Я смиренный стал теперь человек / Ya smirnyy stal teper çelovek “Ben şimdi en barışçıl bir *insan olmuştum* (veya *idim*); ... Ему мир целый казался прах и суета / Yemu mir tseliy kazalsya prah i suyeta “... Ona *dünya* bütünüyle boş ve anlamsız *göründü*.”;

3) Bir durum veya hareket bildiren ve sözlük anlamını tamamıyla koruyan **anlamlı** veya nesnel (somut) fiillerdir, mesela: Никто не родится героем, солдаты мужают в бою / Nikto ne rodistsya geroyem, soldatı mujajut v boyu “Kimse kahraman (olarak) *doğmaz*, askerler savaşta *mertlik gösterir*”; Мы расстались большими приятелями / Mı rasstalis’ bol’şimi priyatelyami “Pek çok dostla *ayrıldık*”; Большой желтый бульвар лежал пластом, растянувшись между Пушкиным и Никитской / Bol’şoy jyoltıy bul’var lejal plastom, rastyanuvşis’ mejdu Puşkinim i Nikitskoıy “Puşkin ve Nikita arasında uzanan büyük, sarı bulvar *çaresizdi*.”. Bu tür anlamlı fiiller yüklem bünyesinde isimlerle birlikte bulunur ve şartlı olarak bağlayıcı sayılırlar. Gerçekte ise bu fiiller sözlük anlamlarını tamamen korur ve ekleşmezler, tek başlarına öznenin bir özelliğini bildirirler” (Valgina s. 99- 100). Bu türden cümleler çevirilerinde de görüldüğü gibi Türkçeye fiil cümlesi olarak aktarılmaktadır. Bu örneklerden deyimleşmiş nitelikteki üçüncü cümle isim cümlesi olarak çevrilebilmektedir.

Aynı araştırmacı bağlayıcı olarak isimlendirdikleri fiillerin bir kısmının (вернуться / *vernut’sya*, прийти / *priyti*, возвратиться / *vozvratit’sya*, родиться / *rodit’sya*, уходить / *uhodit’*, жить / *jit’*, стоять / *stoyat’*, лежать / *lejat’*, сидеть / *sidet’*, умереть / *umeret’*, работать / *rabotat’*, остаться / *ostat’sya*) tek başlarına yüklem olabileceklerini, yani fiil cümlesi oluşturabileceklerini belirtiyor (100). Yapısal bakımdan da bu tür yüklemeleri birleşik yüklem sayıyor: “Neticede, bağlayıcı ve isimden oluşan yüklemelere birleşik yüklem deniyor: bu tür yüklemelerin gramatikal anlamları bağlayıcıda (быть / *bit*, называться / *nazivat’sya*, стать / *stat’*, становиться / *stanovit’sya*, начать / *naçat’*, кончат / *konçat’*, казаться / *kazat’sya*, приходится / *prihodit’sya*, приехать / *priyehat’*, возвратиться / *vozvratit’sya*, стоять / *stoyat’*, жить / *jit’*) nesne anlamları ise isim bölümlerindedir.” (100).

Eğer yüklem şimdiki zaman anlamına sahipse soyut anlamlı *есть / yest'* bağlayıcısının düşebildiğini, bu durumda yüklem ya basit isim yüklem ya da sıfır bağlayıcılı birleşik yüklem sayıldığını belirttikten sonra şu örnekleri veriyor: Извозчик – *малый удалой* / İzvozçik – *malıy udaloy* “Arabacı, mert bir çocuk.”; Двадцать лет – *хорошая вещь* / Dvadtsat' let – *horošaya vešč'* “Yirmi yaş, iyi bir şey”. Yüklemlik bağlayıcı görevini *bu, işte, demek, demek bu* gibi işaret sıfat ve edatları yerine getirebilir: Правиться – *это дело юношей* / Ngravit'sya – *eto delo yunoşey* “Beğenilmek, gençlerin işi *bu*”; Обойти то мелкое и прозрачное что мешает быть свободным и счастливым – *вот целый смысл нашей жизни* / Oboyti to melkoye i prizračnoye çto meşayet bit' svobodnim i şçastlivim – *vot tsel' i smisl naşey jizni* “Özgür ve mutlu olmayı engelleyen küçük ve hayali şeyleri atlamak (geçmek), hayatımızın amacı ve anlamı *işte* (budur).” (100).

Rusça isim yüklemelerde, yüklem isim bölümünü isimler, sıfatlar, sıfat-fiiller, zamirler ve sayı sıfatlarının oluşturabileceği kabul edilmektedir:

1) **İsimler:** Yüklem isim bölümü olarak yalın veya araç (творительный / tvoritel'ny) halindeki isimler görev yapabilir: Дочь Марина *была высокая смуглянка* / Doç' Marina *bila visokaya smuglyanka* “Kızı Marina (veya, eğer yanlış yazıldıysa: Marina'nın kızı) *uzun boylu* (bir) *esmer idi*”; Старик Потанов *был в прошлом корабельным механиком* / Starik Potanov *bil v proşlom korabel'nim mehanikom* “Yaşlı Potanov geçmişte *gemi makinisti idi*”; Читая подряд *было для нервного человека истязанием* / Çitat' podryad *bilo dlya nervnogo çeloveka istyazaniyem* “Sürekli okumak sınırlı adam için *işkence idi*” (Valgina 2003: 101). Bu örneklerden ilkinde yüklem olmak anlamındaki *быть / bit'* yardımcı fiilinin geçmiş zamandaki *была / bila* şekli ile yalın haldeki *высокая смуглянка / visokaya smuglyanka* kelimelerinden oluşmaktadır. İkinci ve üçüncü örneklerde ise aynı yardımcı fiilin, sırasıyla, geçmiş zamandaki *был / bil* ile *было / bilo* şekilleri ile araç halindeki *механиком / mehanikom* ve *истязанием / istyazaniyem* kelimelerinden oluşmaktadır. Rus dilcileri “isim yüklem” bünyesinde araç halindeki isimlerin kullanılmasının yaygınlaştığını, yalın haldeki isimlerin kullanılmasının ise arakaik kabul edilmeye başlandığını bildirilmektedir (101). Ayrıca yalın ve araç hali dışında, ilgi halindeki bazı isimlerin de yüklem isim kısmını oluşturabildiği bildirilmektedir: Философ Хома Брут *был нрава веселого* / Filosof Homa Brut *bil nraва veselogo* “Filozof Homa Brut *neşeli mizaçlı idi*” (102).

2) **Sıfatlar:** Sıfatların tam ve kısa şekilleri yalın ve araç durumunda isim yüklemelerin isim kısmını oluşturabilir. Örnek: *Загадочны и потому прекрасны* темные чаши лесов / *Zagadoçny i potomu prekrasnı* temniye çaçı lesov “Ormanın koyu ve sık bölgeleri *esrarengiz* ve bu nedenle *harika*”; *Был я молодым, горячим, искренним, неглупым* / *Bil ya molodım, goryaçım, iskrennim, neglupım* “Ben *genç, ateşli, samimi, (ve) akıllıydım*; Я ведь *здешняя*, добавила она / Ya ved' *zdeşnyaya*, - dobavila ona “O, ben *buralıyım* ya diye ilave etti” (Valgina 2003: 103). Birinci örnekte tam şekli *загадочный / zagadoçny* olan sıfatın kısa (ve çokluk) şekli *загадочны / zagadoçny* ve tam şekli *прекрасный / prekrasnı* olan sıfatın kısa (ve çokluk) şekli *прекрасны / prekrasnı* sıfatları; ikinci örnekte *был / bil* yardımcı fiili ile yalın halde *молодой / molodoı, горячий / goryaçıı, искренний / iskrenniı, неглупый / neglupıı* şeklinde olan sıfatların araç halindeki *молодым / molodım, горячим / goryaçım, искренним / iskrennim, неглупым / neglupım* şekilleri isim yüklem isim kısmını oluşturmuştur. Üçüncü örnekte ise *здешний / zdeşniı* sıfatının özne ile cinsiyet bakımından uyuşan dişi şekli *здешняя / zdeşnyaya* kullanılmıştır.

3. **Sıfat-fiiller:** İsim yüklem isim bölümü, kısa veya tam, etken veya edilgen sıfat-fiil (причастие / priçastiye) şekillerinden oluşabilir. Örnekler: Брови ее *были сдвинуты* / Brovi yeıo *bili sdvinuty* “Onun kaşları *çatıktı*; Чай *стоял нетронутый* / Çay *stoyal netronuty* “Çaya dokunulmamıştı” (veya: Çay dokunulmamış olarak duruyordu) (Valgina 2003: 103). Birinci örnekte yüklem *были / bili* yardımcı fiili (*быть / bit'* fiilinin geçmiş zaman çokluk şahıslara göre çekimlenmiş şekli) ile *сдвинутый / sdvinuty* sıfat-fiilinin kısa şeklinden oluşmaktadır. İkinci

örnekte isim yüklem *стоял / stoyal* fiili (*стоять / stoyat'* fiilinin geçmiş zaman teklik şekli) ile *нетронутый / netronuty* sıfat-fiilinin tam şeklinden oluşmaktadır. İkinci cümle Türkçeye fiil cümlesi olarak çevrilmektedir.

4. **Zamirler:** Şahıs zamirleri, iyelik (mülkiyet) zamirleri, soru zamirleri, işaret zamirleri, belirtme zamirleri, olumsuzluk zamirleri ve belgisiz zamirler isim yüklemde isim kısmında görev yapabilir. Zamirler yalın halde ve araç halinde bulunabilirler. Örnek: *Вы ли это, вы ли это Рудин? / Vi li eto, vi li eto Rudin?* “Bu siz misiniz, bu siz misiniz, Rudin?”; *Она моя, сказал он грозно / Ona moya! Skazal on grozno* “O (kız) benim! dedi o sertçe; *Кто такой Хор? / Kto takoy Hor?* “Hor kimdir?” (Valgina 2003: 104). Bu örneklerin birincisinde *vi / siz* şahıs zamiri, ikincisinde *моя / moya* iyelik (mülkiyet) zamiri, üçüncüsünde de *Кто (такой / takoy* “böyle, öyle” ile birlikte) / *kim* soru zamiri isim yüklemi oluşturmuştur.

5. **Sayı isimleri** (sıfatları): İsim yüklemde isim bölümü sayı sıfatı olabilir. Örnek: Оно (здание) *было в два этажа / Ono (zdaniye) bilo v dva etaja* “O (bina) iki katlıydı”; *Дважды два-четыре / Dvajdı dva – çetire* “İki kere iki dört(tür); *Сережка был первый, кто их увидел / Serejka bil perviy, kto ih uvidel* “Serejka onları görenlerin ilkiydi (veya: birincisiydi).” (Valgina, 2003: 104). Örneklerden birincisinde *быть / bit'* (olmak) fiilinin nötr cinsiyet için geçmiş zamanı *было / bilo* ile *в два этажа / v dva etaja (iki katlı)* grubu isim yüklemi oluşturmuştur; ikinci örnekte *четыре / çetire* (dört) sayı sıfatı, üçüncüsünde sıra sayı sıfatı *первый / perviy* (birinci) ile *быть / bit'* fiilinin geçmiş zaman şekli *был / bil* isim yüklemi oluşturmuştur.

Bunlara, Rusça gramerlerde değinilmeyen, zarfların yüklem görevinde kullanılabildiği isim cümlelerini de ilave etmek gerekmektedir. Örnekler: ... в этих случаях *налицо* сочетание простых членов и соответствующих синтагм / ... v etih sluçayah *nalitso* soçetaniye prostih çlenov i sootvetstvuyuşih sintagm “... bu durumlarda basit öğelerin ve bunların karşılığı olan sintagmaların birleştiği ortadadır.” (Reformatskiy, 2008: 334). *Много дел / Много del* “İş çok.”; *Мало времени / Malo vremeni* “Vakit az.”; *Достаточно улик / Dostatoçno ulik* “Kanıtlar yeterli.”; *Столько обязанностей / Stol'ko obyaznostey* “Görev ne kadar (çok).” (Tihonova; Haşimova II 2008: 87). Bu tür cümleler, özne ile onun bir miktarda bulunma (var olma, mevcut olma) özelliği arasındaki ilişkiyi bildirmektedir. Rusçada sadece zarftan oluşan *Темно / Темно* “Karanlık”; *Сыро / Сыро* “Nemli”; *Скучно / Skuçno* “Sıkıcı”; *Радостно / Radostno* “Mutlu” vb. kelime – cümlelerde öznesiz bir durumun veya bir özneye ilgili bir durumun varlığı anlamı vardır (87).

Ayrıca, yine Rusça gramerlerde yer verilmeyen, bulunma durumundaki isimlerin de yüklem görevinde kullanıldıklarını ilave edelim. Mesela: *Прежде всего это различие в характере синтаксической связи / Prejde vsego eto razliçiye v haraktere sintaksiçeskoj svyazi* “Her şeyden önce bu fark *sentaktik bağlantının niteliğindedir.*” (Valgina, 2003: 23) cümlesinde yüklem görevindeki “в характере / v harektere” bulunma durumundadır.

Özetlersek, Rusçada isim cümlesindeki yüklemde isim kısmında isimler (yalın, araç, bulunma ve ilgi halindeki), sıfatlar, sıfat-fiiller, zamirler, zarflar, sayı isimleri görev yapabiliyor. İsim, sıfat, sıfat-fiil, zamir ve sayı isimleri tek başlarına isim cümlesinin şimdiki-geniş zamanını oluştururken bunların geçmiş zaman şekilleri yapılırken *быть / bit'* (olmak) ve *стоять / stoyat'* (durmak) fiillerinin geçmiş zamandaki çekimlerinden yararlanılmaktadır. Ayrıca yarı anlamlı *стать / stat'* (durmak), *становиться / stanovit'sya* (olmak, oluşmak, teşekkül etmek), *делаться / delat'sya* (olmak, yapılmak), *сделаться / sdelat'sya* (olmak), *оказаться / okazat'sya* (olmak, ortada olmak), *оказываться / okazivat'sya* (olmak), *быватъ / bivat'* (olmak) fiilleri de hem öznesiz hem de özneli isim cümlelerinde yardımcı fiil olarak görev yapmaktadır (Şvedova-II 1980: 365). Bu fiillerle oluşturulan cümleler genellikle şimdiki zaman ve geçmiş zamanda kullanılmaktadır. Bu

fiillerin gelecek zamanda kullanıldığı örnekler ise Türkçeye aktarıırken “olmak” yardımcı fiili kullanılmaktadır.

Rusçada isim cümleleri şimdiki zamanda, geçmiş zamanda ve gelecek zamanda kullanılmaktadır. Herhangi bir bağlayıcı olmadan yukarıda sayılan isim cinsinden kelime çeşitleri (isim, sıfat, sıfat-fiil, zamir, sayı sıfatı, zarf) şimdiki zamanda kullanılabilir. Bu tür cümlelere genellikle konuşma dilinde veya bilimsel nitelikli olmayan yazı ve konuşma dili örneklerinde rastlanmaktadır. Bilimsel ve resmî nitelikli yazılarda da bu tür cümleler bağlayıcı olmadan kullanılabilir. Bir isim cümlesinin geçmiş zamanda kullanılabilmesi için genellikle isim cinsinden bu kelimelerle, *быть / bit* veya diğer yardımcı fiillerden birinin şahıslara göre geçmiş zamandaki çekiminden oluşan yapı kullanılmaktadır. Gelecek zamanda da yine isim cinsinden bu kelimelerle ya *быть / bit*: *буду, будешь, будет, будем, будите, будут* / *budu, budeş, budet; budem, budete, budut* (Şvedova-I 1980: 625) fiilinin veya diğer yardımcı fiillerden birinin bitmiş şeklinin (*совершенный вид / soverşennyı vid*) gelecek zamandaki çekimi kullanılmaktadır.

Türkçede ise bugüne kadar isim cümlesinin şimdiki zamanı, geçmiş zamanı (görülen ve öğrenilen) ve şartı var sayılmıştır. Herhalde bunun nedeni *i-* fiilinin gelecek zaman çekiminin bulunmayışıdır. Mesela, “Ben öğrenciyim.” cümlesi, bağlayıcısı *i-* fiili olan veya sadece şahıs (bildirme) ekleriyle (üçüncü şahısta ya *-dır* “< dur < durur < turur” ya da sıfır gösterge) yukarıda sayılan dört kipe göre kurulabilirken (Ben öğrenciyim, Ben öğrenci idim, Ben öğrenci imişim, Ben öğrenci isem) gelecek zamanı yok sayılmakta veya sanılmaktadır. Halbuki, Türkçede gelecek zamanda bir isim cümlesi oluşturabilmek için bugün “Ben öğrenci olacağım” örneğinde olduğu gibi *olmak* yardımcı fiili kullanılmaktadır. Hatta şarttan başka diğer bütün tasarlama kiplerinde *olmak* fiili ile isim cümlesi oluşturabilir. Türkçe ile ilgili bu konuyu başka bir makalede ele almayı düşündüğümüzden burada bununla yetineceğiz. Burada, bu makalenin yazılma amacına uygun olarak yukarıda verilen bilgiler ışığında Rusçada isim cümlesi sayılan ama Türkçeye çeviri yapılırken fiil cümlesi olarak aktarılan bu türden cümlelerin isim cümlesi olarak nasıl çevrileceğini örneklerle ortaya koymaktır. Bu makalede kullandığımız örnekler çoğunlukla dilbilim ve Türkoloji ile ilgili eserlerdendir. Maksadımız herhangi bir eserin eleştirisi değildir.

Rusça eserlerde en çok rastladığımız isim cümlesi türü şimdiki zamanda ve geçmiş zamandadır. Yani, Rusçada bağlayıcı olarak kullanılan yardımcı fiiller en çok şimdiki zaman ve geçmiş zamandaki örneklerde karşımıza çıkmaktadır. Zaten Rusçada fiillerin üç temel zamanı vardır ve bu, yardımcı fiillerle kurulan isim soylu yüklem için de geçerlidir.

Yöntem olarak önce Rusça cümleyi latin harfleriyle vermiştik. Ama dergi hakemlerinin görüşleri doğrultusunda önce Rusça örneği Kiril harfleriyle sonra Latin harfleriyle verdik. Kiril harfli orijinali ile Latin harfli çeviriyazısını (/) işaretiyle ayırdık. Kiril harflerini Latine ederken basit transkripsiyon sistemini kullandık. Yani Rusça harflerin Türkçe ses karşılıklarını kullandık. Rusça inceltme-yumuşatma işaretini (мягкий знак / *myagkiy zanak*: “ь”) (') işaretiyle, kesme işaretini (твердый знак / *tvuyordiy znak*: “ъ”) (˘) işaretiyle karşıladık. Rusça isim cümlesi kurmada kullanılan yardımcı fiiller Türk alfabesine göre olarak sıralanmıştır. Örnek cümlelerdeki yüklemi oluşturan kelime veya kelime grupları italik yazılmıştır. R-T kısaltması, Mustafayev, E. M.; Şerbinin, V. G. (1996), *Русско–турецкий словарь / Russko-turetskiy slovar*’ sözlüğü için kullanılmıştır.

Rusçada bağlayıcının kullanılmadığı - sıfır bağlayıcılı - isim cümleleri

Bu tür isim cümlelerinde yukarıda sayılan kelime çeşitleri yalın, araç, ilgi ve bulunma durumlarından birinde yüklem görevinde kullanılabilir. Örnekler: *Да, я Кузнецов / Da, ya – Kuznetsov* “Evet, ben *Kuznetsov*’um” (Balakayev 1959: 143); *Прежде всего это различие в характере синтаксической связи / Prejde vsego eto razliçiye v haraktere sintaksiçeskoj svyazi*

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 12/7

“Her şeyden önce bu fark sentaktik bağlantının *niteliğindedir.*” (Valgina, 2003: 23); Синтаксические связи в предложении *сложнее и многообразнее* / Sintaksişeskiye svyazi v predloženii *slojneye i mnogoobrazneye* “Cümledeki sentaktik ilişkiler *karmaşık ve çok çeşitlidir.*” (23); Он *болен* / On *bolen* “*O hasta(dır)*” (Reformatskiy, 2008: 301); Прежде всего это вопрос *об активном и пассивном словаре* / Prejde vsego eto vopros *ob aktivnom i passivnom slovare* “Herşeyden önce bu sorun *aktif ve pasif sözlükle ilgilidir* (137). Birinci örnekte yalnız haldeki “*Kuznetsov*” soyadı; ikinci örnekte bulunma halindeki “*v karaktere*” kelimesi; üçüncü örnekte sıfatlar (üstünlük derecesi bildiren) “*slojneye i mnogoobrazneye*”; dördüncü örnekte bulunma halindeki “*ob aktivnom i passivnom slovare*” grubu bağlayıcı, yani bir yardımcı fiil olmadan yüklem görevinde kullanılmışlardır.

Rusçada bağlayıcı (veya yardımcı fiillerin kullanıldığı) isim cümleleri

Rusçada isim cümlesi oluşturan başlıca yardımcı fiiller şunlardır: быть / bit’ “olmak, bulunmak”, бывать / bivat’ “olmak, bulunmak”, делаться / delat’sya “olmak, yapılmak, характеризовать / karakterizavat’ “nitelemek, vasıflandırmak, tavsif etmek”, характеризоваться / karakterizovat’sya “aуığı vasfı... olmak”, иметь / imet’ “(var) olmak, sahip olmak, haiz olmak(var) olmak, sahip olmak”, иметься / imet’sya “(imet’ fiilin dönüşlü şekli) olmak, mevcut olmak, bulunmak.”, касаться / kasat’sya “(“3.) ait olmak, alakası olmak, ilintisi olmak, ilgisi olmak”, наличествовать / nalicestvovat’ “var olmak, mevcut olmak”, находиться / nahodit’sya “bulunmak, olmak, var olmak”, обладать / obladat’ “sahip olmak, malik olmak”, оказаться / okazat’sya “olmak, ortada olmak”, оказываться / okazivat’sya “olmak”, относиться / odnosit’sya “(2.) –dan olmak, ait olmak; (3.) “İlgisi olmak, ilgili olmak”, отсутствовать / otsutstvovat’ “olmamak, bulunmamak”, овладеть / ovladet’ “(2.) hakim olmak” представлять / predstavlyat’ “(2.) olmak, teşkil etmek, –den ibaret olmak”, представляться / predstavlyat’sya “(1.) kendini takdim etmek; (2.) gelmek, görünmek; (3.) kendini ... gibi göstermek; vurmak; (4.) düşmek, çıkmak; (5.) tasavvur etmek, предстоять / predstoyat’ “gerekmek”, принадлежить / prinadlejit’ “ait olmak; mensup olmak”, присутствовать / prisutstvovat’ “bulunmak”, располагать / raspologat’ “malik olmak, olmak”, сделаться / sdelat’sya “olmak”, состоять / sostoyat’ “ibaret olmak, müteşekkil olmak olmak”, состояться / sostoyat’sya “olmak, yapılmak”, ставить / stavit’ “koymak”, ставиться / stavit’sya “olmak”, существовать / suşçestvovat’ “var olmak, mevcut olmak”, владеть / vladet’ “sahip olmak; hakim olmak; iyi kullanmak”, являться / yavlyat’sya “olmak, meydana gelmek”, есть / yest’ “(Bit’ “olmak” fiilinin 3. teklik şahıs şimdiki zamandaki şekli): var”, заключаться / zaklyuçat’sya “(1.) ibaret olmak, (2.) bulunmak, (3.) son bulmak, sona ermek” Bu fiillerin bitmiş (совершенный вид / soverşennyy vid) ve bitmemiş fiil (несовершенный вид / nesoverşennyy vid) oldukları da parantez içinde gösterilmiştir.

Быть / bit’ (bitmemiş): olmak, bulunmak. Bu fiil Rusçada ana yardımcı fiildir. Şimdiki zamanda kullanılmaz. Onun yerine şimdiki zamanda bütün şahıslar için есть / yest’ fiili kullanılır. Bununla ilgili gerekli bilgi есть / yest’ fiilinde verilecektir. Bu fiilin en çok kullanıldığı zaman geçmiş zamandır. Gelecek zamandaki isim cümleleri için kullanıldığı örnekler daha azdır. Örnekler: В комнате Елены, благодаря плотным занавескам, было почти темно / V komnate Yeleni, blagodarya plotnim znaveskam, bilo poçti temno “Yelena’nın Odası sık dokunmuş perde sayesinde *karanlık gibiydi.*” (Valgina 2003: 46); Он был хорошим педагогом / On bil horoşim pedagogom “O iyi (bir) pedagogdu.” (63); Театр был закрыт / Teatr bil zakrit “Tiyatro *kapalıydı*” (Şevedova-II 1980: 108); Я не был здесь пять лет / Ya ne bil zdes’ ryat’ let “Beş yıldır *burada yoktum*” (100); Для матери ты всегда будешь ребенком / Dlya materi ti vseгда budeş’ rebyonkom “Sen anne(n) için her zaman *çocuksun.* (çocuk olacaksın) (Valgina 2003: 123). Была зима / Bila zima “Kıştı.” (173); Будет зима / Budet zima “Kış *olacak*” (173). Однако еще в XVII в. не было всех тех знаков, которыми располагается современная пунктуация / Odnako eşçyo v XVII v. ne bilo vseh

teh znakov, kotorimi raspolagayet sovremennaya punktuatsiya “Ama henüz XVII. yüzyılda bugünkü bütün bu noktalama işaretleri *yoktu*.” (Valgina 2003: 407).

Бывать / bivat' (bitmemiş): Olmak, bulunmak. Bu fiil genellikle şimdiki zamanda kullanılır. Geçmiş zamanda da isim cümlesi oluşturabilir. Örnekler: Он всегда *бывает дома* / On vsegda *bivayet doma* “O daima *evdedir*.” (R-T); Я думаю, кроме России, в сентябре месяце нигде подобных дней *не бывает* / Ya dumayu, krome Rossii, v sentyabre mesyatse nigde podobnih dney *ne bivayet* “Ben düşünüyorum ki, Rusya’dan başka hiçbir yerde Eylül ayında böyle günler *olmaz* (Rusya’dan başka hiçbir yerde böyle günler *olacağı* düşünmüyorum.)” (Valgina 2003: 242); Обобщенно-личные предложения обычно *бывают* односоставными / Obobşçenno-liçniye predlojeniya obıçno *bivayut* odnosostavnımı “Genel özneli cümleler genellikle *tek öğelidirler* (162); Его там и *не бывало* / Yego tam i *ne bivalo* “Zaten orada *yoktu* da” (R-T).

Делаться / delat'sya (bitmemiş): olmak, yapılmak. Bu fiil делать / delat' “yapmak” fiilinin edilgen (bazen dönüşlü) şeklidir. Genellikle geçmiş zamanda isim cümleleri oluşturmaktadır. Türkçeye “olmak” yardımcı fiiliyle de çevrilebilir. Örnekler: Локти ее *делались* все острее, пальцы *тоньше* / Lokti yevo *delalis' vse ostreye*, pal'tsı *ton'şe* “Dirsekleri çok *sivri* (sivri olmuştu), parmakları *inceydi* (ince olmuştu).” (Valgina 2003: 196); ...глаза Манилова *делались* веселее и улыбка раздвигалась более и более / ...glaza Manilova *delalis' veseleye* i ulıbka razdvıgalıs' boleye i boleye... “...Manilov’un daha *neşeliydi* ve tebessümü daha da açılmıştı...” (334).

Характеризовать / karakterizovat' (bitmiş): nitelemek, vasıflandırmak, tavsif etmek. Örnekler: Такие предложения *характеризуют* разговорную речь / Takiye predlojeniya *harakterizuyut* razgovornıyu reç' “Bu tür cümleler konuşma diline *özgüdür*.” (Valgina 2003: 71); Такие предложения *характеризуют* только разговорный стиль речи / Takiye predlojeniya *harakterizuyut* tol'ko razgovornıy stil' reçi “Bu tür cümleler sadece konuşma dili üslubuna *özgüdür*.” (161).

Характеризоваться / karakterizovat'sa (bitmiş): ayırtıcı vasfi... olmak. Bu fiil yukarıdaki fiilin edilgen veya dönüşlü şeklidir. Örnek: Словосочетания *характеризуются* устойчивым порядком слов / Slovosocetaniye *harakterizuyutsya* ustoyçivım porıyadkom slov “Kelime grubunun özelliği *değişmeyen kelime sırasıdır*.” (Valgina 2003: 47); Более или менее строгими правилами словорасположения *характеризуется* письменная прозаическая речь / Boleye ili meneye strogimi pravilami slovoraspolozeniya *harakterizuyetsya* pis'mennaya prozaiçeskaya reç' “Kelime sırasının katı kuralları daha çok yazılı nesir diline *özgüdür*.”; (Şvedova II: 1986: 190); Вводные слова и вводные сочетания слов *характеризуются* следующими общими признаками: / Vvodniye slova i vvodniye soçetaniya slov *harakterizuyutsya sleduyuşçimi* obşçimi priznakami: “Ara söz ve ara söz niteliğindeki kelime gruplarının genel özellikleri *şunlardır*.” (229).

Иметь / imet' (bitmemiş): (var) olmak, sahip olmak, haiz olmak. Иметь / imet', иметься / imet'sya, владеть / vladet', обладать / obladat', распологать / raspologat' fiilleri bir şeye sahip olma durumunu bildirmektedir. Örnekler: Модальность и синтаксическое время, а значит и предикативность, *имеют* специальные языковые средства для своего выражения / Modal'nost' i sintaksiçeskoye vremya, a znaçit i predikativnost', *imeyut* spetsial'niye yazıkovıye sredstva dlya svoeyego vırajeniya “Modalite ve sentaktik zamanın ve dolayısıyla yüklemliği bildirmenin özel dilsel araçları *vardır*.” (Valgina 2003: 15); Действительно местоименная основа, очень часто *имеет* впереди наращение / Deystvitel'no mestoimyonnoye osnova oçen' çasto *imeyet* vperedı naraşeniye... “Gerçekten de *şu* zamir tabanının önünde sık sık (bir) ek *vardır*...” (Serebrennikov; Gadjiyeva 1979: 134); Термин «сита́ксис» *имеет* несколько значений / Termin “sintaksis” *imeyet* neskol'ko znaçeniı “Sentaks teriminin birkaç anlamı *vardır*.” (Veya: Sentaks terimi birkaç anlama *sahiptir*) (Şvedova-II 1980: 5); Предложения как единица синтаксиса *имеет* в своем составе

компоненты, именуемые членами предложения, которые занимают определенные синтаксические позиции / Predlojenije kak yedinitisa sintaksisa *imeyet* v svojem sostave komponentı, imenuyemye členami predlojeniya, kotorye zanimayut opredelennıye sintaksiçeskiye pozitsii “Bir sentaks birliği olan cümlelerin yapısı, belirli sentaktik pozisyonları işgal eden ve cümle ögesi olarak isimlendirilen parçalara *sahiptir*.” (Valgina 2003: 137).

Иметься / imet’sya (bitmemiş) (imet’ fiilin dönüşlü şekli): olmak, mevcut olmak, bulunmak. Bu cümlelerde öznenin bir şeye sahip olma veya olmama durumu vardır. Örnekler: Мест не имеется / Mest ne imeyetsya “Yer yok.” (Şvedova-II 1980: 256); И сказал, что анализ самый подробный *имеется в музее* / İ skazal, što analiz samıy podrobnyı *imeyetsya v muzeıye* “Ve dedi ki, en ayrıntılı analiz *müzededir* (204); Этому/для этого *имеется* много причин, Etomu/dlya etogo *imeyetsya* mnogo priçin “Bunun pek çok sebebi *var(dır)*” (251); У следователя *имеются* доказательства / U sledovatelya *imeyutsya* dokazatelstva “Sorgu hakiminde kanıtlar *var(dır)*.” (256). Очень-очень давно, сейчас и не определить когда, *имелись* старик и старуха / oçen’-oçen’ davno, seyças i ne opredelit’ kogda, *imelis’* starik i staruha “Çok çok eskiden, şu anda ne zaman olduğu bilinmeyen bir zamanda, bir karı koca *varmış*.” (Koselov 1982: 25).

Касаться / kasat’sya (bitmemiş): 1., 2. dokunmak, değmek, temas etmek, el sürmek; ele almak; 3. ait olmak, alakası olmak, ilintisi olmak, ilgisi olmak. Üçüncü anlamıyla da Türkçeye bir isim cümlesi olarak çevrilmesi gerekmektedir. Örnekler: Этот вопрос *касается вас* / Etot vopros *kasayetsya* vas “Bu size *ait bir mesele* (R-T); Это меня не *касается* / Eto menya ne *kasayetsya* “Bu bana *ait bir iş değil* (veya: Bu işle *benim hiçbir ilgim yok*)” (R-T). Bir de bu fiilin “что (же) касается ... то / çto (je) *kasayetsya* ..., to” kalıbındaki kullanımı vardır ki bu yapının Türkçe karşılığı “ise” edatıdır. Buradaki “ise” edatı ise şart cümlesi oluşturmayan “mukayase ifadesi içinde bir bağlama ve kuvvetlendirme fonksiyonu olan bir çekimli fiil, bir şart ifadesi taşımayan kelime” (Ergin 2013: 361) olan “ise”dir. Yani Türkçede sona gelen edatlardan olan bu “ise”nin karşılığı Rusçada “что (же) касается ..., то / çto (je) *kasayetsya* ..., to” kalıbıdır. Örnekler: *Что же касается* общего синтаксического свойства и формы выражения, *то* в этом смысле все они одинаковы / *Çto je kasayetsya* obşçego sintaksiçeskogo svoystva i formı vırajeniya, *to* v etom smisle oni *odinakovi* “İfadenin genel sentaktik özelliklikleri ve şekilleri *ise* bu anlamda *aynıdır*.” (Valgina 2003:187); *Что касается* нас с Толиком, *то* мы сами важных вещей не делали / *Çto kasayetsya* nas s Tolikom, *to* mı sami vajnih veşçey ne delali “Tolik’le biz *ise* en önemli şeyleri yapmamıştık.” (273); *Что же касается* смысловых взаимоотношений частей, *то* здесь могут быть самые разнообразные варианты / *Çto je kasayetsya* smislovıh vzaimootnoşeniı çastey, *to* zdes’ mogut bit’ samıye raznoobraznyıye variantı “Parçaların anlam ilişkilerine gelince burada çok çeşitli varyantlar olabilir.” (276).

Налицествовать / nalıçestvovat (bitmemiş): var olmak, mevcut olmak. Örnekler: В предложениях второй группы такая позиция *налицествует* и... / V predlojeniyah vtoroy gruppi takaya pozitsiya *nalıçestvuyet* i... “İkinci grup cümlelerde böyle (bir) pozisyon *vardır* ve...” (Şvedova-II 1986: 351). Есть кому работать значит “существует, *налицествует* тот, кто может, будет работать” / Yest’ komu rabotat’ znaçit: “suşetvuyet, *nalıçestvuyet* tot, kto mojet, budet rabotat’ “Çalışacak vardır demek: “vardır, çalışacak biri *mevcuttur*” demektir.” (455).

Находиться / nahodit’sya (bitmemiş): (Bu fiilin birinci anlamı için bitmiş (sov.) şekli olan *naıtis’* fiiline gönderme yapıyor. *Найтись / Naytis’* fiilinin anlamları: 1. bulunmak; 2. çıkmak; 2. bulunmak, olmak, var olmak. Örnekler: ... особенно если сказуемое *находиться в предпозиции* / ...osobenno *yesli* skazyuemye *nahoditsya v prepozitsii*... “... özellikle eğer yüklem *öndeysel* (bulunuyorsa veya bulunduğu diye de çevrilebilir) (Valgina 2003: 106); Таким образом, нарушается интонационный принцип, ибо пауза *находится перед союзом* / Takim obrazom, naruşayetsya intonatsionnyıy printsip, ibo pauza *nahoditsya* *pered soıyozom* / Takim obrazom,

naruşayetsya intonatsionniy printsip, ibo pauza *nahoditsya pered soyuzom* “Böylece, tonlama ilkesi bozulmaktadır, zira ara *bağlacın önündedir.*” (392).

Обладать / obladat’ (bitmemiş): sahip olmak, malik olmak. Örnekler: Итак, предложение *обладает* категориями модальности и синтаксического времени / İtak, predlojeniyе *obladayet* kategoriyaми modal’nosti i sintaksiçesкого времени “Demek ki, cümle modal kategoriye ve sentaktik zamana *sahiptir.*” (Valgina 2003: 15); Он имеет сбережения, владеет домом, *обладает капиталом*, располагает большими доходами / On imeyet sberejeniya, vladeyet domom, *obladayet kapitalom*, raspolagayet bol’şimi dohodami “Onun tasarrufu (birikmiş parası) vardır, (bir) ev sahibidir, *sermaye sahibidir*, büyük gelir sahibidir” (Şvedova -II, 1986: 256).

Оказаться / okazat’sya (bitmiş): olmak, ortada olmak. Örnek: Свободных номеров в гостинице *не оказалось* / “Svobodnih nomerov v gostinitse *ne okazaloc*” “Otelde boş oda *yokmuş*”; Книга *оказалась* на месте / *Kniga okazalas’ na meste* “Kitap yerinde *idi*” (veya imiş) (R-T).

Оказываться / okazivat’sya (bitmemiş): olmak. Örnek: *Оказывается*, это он / *Okazivayetsya*, eto on “(Meğer) oymuş” (R-T); Burada “*okazivayetsya*” hem “meğer” anlamı hem de “öğrenilen geçmiş zaman” anlamı katıyor. Bu fiilin özellikle sıfatlarla birlikte kullanılarak isim yüklem oluşturduğu örnekler: Таким образом, под названием «второстепенные члены предложения» *оказываются объединенными*: / Takim obrazom, pod nazvaniyem “vtorostepenniye çleni predlojeniya” *okazivayutsya ob yedinennimi*: “Böylece “cümlelerin yardımcı öğeleri” adı altındakiler *birleşiktirler*” (Şvedova-II 1986: 91); При этом границы между разными «второстепенными членами» часто *оказываются* не только *нечеткими*, но и вообще *неопределимыми*: / Pri etom granitsı mejdu raznimi “vtotostepennimi çlenami” çasto *okazivayutsya ne tol’ko neçetkimi*, no i voobşçe *ne opredelennimi*: “Burada, farklı “yardımcı öğeler” arasındaki sınır sadece *düzenli değil* aynı zamanda *belirsizdir.*” (91); ... семантика непосредственного побуждения в них *оказывается ослабленной*, обращение не вводится / ... semantika neposredstvennogo pobujdeniya v nih *okazivayetsya oslablennoy*, obraşçeniye ne vvoditsya “... dolaylı emir anlamı bunlarda *zayıftır*, hitap girmiyor.” (114)

Относиться / otnosit’sya (bitmemiş): 2. –dan olmak, ait olmak; 3. İlgisi olmak, ilgili olmak. Örnekler: Яблоня *относится к семейству розоцветных* / Yablonya *otnositsya k semeystvu rozotsvetnih* “Elma *gülgillerdendir.*”; Он *относится* лицу людей *здравомыслящих* / On *otnositsya k çislu lyudey zdravomislyaçih* “O *Akliselim sahiplerindedir*”; *К какому веку относится* этот замок? / *K kakomu veku otnositsya etot замок?* “Bu şato *kaçıncı yüzyıla aittir?*” (R-T); Настоящее время в якутском языке *относится к смешанному типу* / Nastoyeşçeye vremeya v yakutskom yazıke *otnositsya k smeşannomu tipu* “Yakutçadaki şimdiki zaman *karışık tiplidir.*” (Serebrennikov; Gadjiyeva 1979: 164). В предложении *Меж нами речь не так игриво льется* отрицание относится к обстоятельству *так ...* / V predlojenii *Mej nami reç’ ne tak igrivo l’yetsya* otritsaniye *otnositsya k obstoyatel’stvu tak ...* “*Aramızdaki konuşma öyle neşeli geçmiyordu* cümlesinde olumsuzluk öyle zarfına *aittir...*” (Valgina 2003: 66); В предложении *По вечерам доктор оставался один* обстоятельство *по вечерам* *относится* ко всему сочетанию группы подлежащего с группой сказуемого... / V predlojenii *Po veçeram doktor ostavalsya odin* obstoyatel’stvo *po veçeram otnositsya ko vsemu soçetaniyu gruppi podlejaşçego s grupпой skazuemoye...* “*Akşamları doktor tek başına* kalıyordu cümlesindeki *akşamları* zarfi yüklem grubuyla özne grubunun oluşturduğu bütün gruba *aittir.*” (83).

Отсутствовать / otsutstvovat’ (bitmemiş): olmamak, bulunmamak. Örnekler: Однако в некоторых тюркских языках охарактеризованная выше модель *отсутствует* / Odnako v nekotoryh tyurkskih yazıkah oharakterizovannaya vişe model’ *otsutstvuyet* “Fakat yukarıda özellikleri anlatılan model bazı Türk dillerinde *yoktur.*” (Serebrennikov; Gadjiyeva 1979: 157); Как

известно, в современных тюрских языках эти формы *отсутствуют* / *Kak izvestno, v sovremennih tyurkskih yazıkah eti formı otsutstvuyut* “Bilindiği gibi, çağdaş Türk lehçelerinde bu şekiller yoktur.” (157); В предложениях первой группы субъект не обозначен и позиция субъектного распространителя *отсутствует* / *V predlojeniyah pervoy gruppi sub‘yekt ne oboznaçen i pozitsiya sub‘yektного rasprostranitelya otsutstvuyet* “Birinci grup cümlelerde özne bildirilmemiştir ve özne genişletici pozisyonu yoktur.” (Şvedova-II 1986: 351).

Овладеть / ovladet’ (bitmiş): 2. hakim olmak. Örnekler: Им овладело беспокойство / *Im ovladelo bespokoystvo* “Onlara huzursuzluk *hakimdi* (Veya: Onlar huzursuzdu).”; (Şvedova-II 1986: 147); Егорушкой тоже, как и всеми, овладела скука / *Yegoruşkoj toje, kak i vsemi, ovladela skuka* “Yegor’a da, herkes gibi, can sıkıntısı *hakimdi*.” (197).

Представлять / predstavlyat’ (bitmemiş): 2. olmak, teşkil etmek, -den ibaret olmak. Bu fiil genellikle собой, *soboy* (*себя, sebya* dönüşlülük zamirinin araç halindeki şeklidir, себе, *sebe* veya собою, *soboyu* şekliyle de kullanılmaktadır.) ile birlikte kullanılmaktadır. Bu şekilde kullanıldığında fiilin dönüşlü, işteş bazen de edilgen çatı anlamını kazanmaktadır. Örnekler: Словосочетание *представляет собой расчленённую смысловую и грамматическую группу слов в предложении* / *Slovosocetaniye predstavlyayet soboy rasçlenennuyu smislovuyu i grammatičeskuyu gruppu slov v predloženii* “Kelime grubu, cümlede anlam ve gramer bakımlarından bağımsız (*bölünen, ayrılan*) kelimeler *toluluğudur* (Balakayev 1959: 11); Сложное предложение *представляет собой структурное, смысловое и интонационное единство* / *Slojnoye predlojeniyе predstavlyayet soboy strukturnoye, smislovoye i intonatsionnoye edinstvo* “Birleşik cümle *yapısal, anlamsal ve tonlamasal birliktir*.” (Valgina 2003: 76); Дополнение как член предложения *представляет собой очень сложную синтаксическую категорию* / *Dopolneniye kak çlen predlojeniya predstavlyayet soboy oçen’ slojnyuyu sintaksiçeskuyu kategoriyu* “Bir cümle ögesi olarak tümleş *çok karmaşık bir sentaks kategorisidir*.” (122); Такие предложения *представляет собой сочетание простых предложений* / *Takiye predlojeniya predstavlyayet soboy soçetaniye prostih predlojeniy* “Bu cümleler *basit cümlelerin birleşmesidir*.” (335); У М. М. Хераскова, например, ремарка *представляет собой* двусоставное предложение / *U M. M. Heraskova, naprimer, remarka predstavlyayet soboy dvusostavnoye predlojeniyе* “М. М. Heraskov’un, mesela, notu *iki ögeli cümledir*.” (178).

Представляться / predstavlyat’sya (bitmemiş): 1. kendini takdim etmek; 2. gelmek, görünmek; 3. kendini ... gibi göstermek; vurmak; 4. düşmek, çıkmak; 5. tasavvur etmek. Sözlük anlamları böyle olmakla birlikte bu fiil aynen yukarıdaki представлять / *predstavlyat’* fiilinin *soboy, soboyu* ile oluşturduğu birlik gibi isim cümleleri oluşturmaktadır. Örnekler: Таким образом, традиционное учение о второстепенных членах предложения в его общем плане *представляется* вполне *возможным* / *Takim obrazom, traditsionnoye uçeniye o vtorostepennih çlenah predlojeniya v yego obşçem plane predstavlyayetsya vpolne vozmojnim* “Böylece, cümlelerin yardımcı ögeleri hakkındaki geleneksel öğreti genel anlamda *tamamıyla mümkündür*.” (Valgina 2003: 111).

Предстоять / predstoyat’ (bitmemiş): gerekmek. Örnekler: Теперь им *предстояло* самое трудное, они *должны были* покинуть товарища / *Teper’ im predstoyalо samoye trudnoye: oni doljni bili pokinut’ tovarişça* “Şimdi onlar için en zoru *vardı*: yoldaşlarını terketmek *zorundaydılar*.” (Valgina 2003: 336); Равная участь всем *предстояла* / *Ravnaya uçast’ vsem predstoyalа* “Herimizin önünde aynı kader *vardı*.” (Şvedova-II 1986: 260).

Принадлежать / prinadlejat’ (bitmemiş): ait olmak; mensup olmak. Örnekler: Эта сабля *принадлежит* отцу / *Eto sablya prinadlejit otsu* “Bu kılıç babama *aittir*.” (Şvedova-II 1986: 304); В выражении вопросительности главная роль *принадлежит* интонации / *V vırajenii*

voprositel'nosti glavnaya rol *prinadlejit intonatsii* “Soru ifadesindeki temel görev *tonlamadadır.*” (386); Это имение *принадлежало* некогда нам / Eto imeniye *prinadlejalo* nekogda nam... “Bu mülk bir zamanlar bize *aitti.*” (Puşkin 1983: 11).

Присутствовать / prisutstvovat' (bitmemiş): bulunmak. Örnekler: ... в числе их *присутствовал* старый буфетчик /... v çisle ih *prisutstvoval* staryy bufetçik “... onların arasında eski büfeci *vardı...*” (Valgina 2003: 251); Однако часто однородные и неоднородные придаточные *присутствуют* в сложноподчиненном предложении одновременно / Odnako çasto odnorodniye i neodnorodniye pridatoçniye *prisutstvuyut* v slojnopodçinennom predloženii odnovenno “Fakat eşgörevli ve eşgörevli olmayan yan cümlecikler bağımlı birleşik cümlelerde aynı anda *vardır* (veya bulunmaktadır) (346); ... в форме для кого-чего *присутствуем* элемент значения целевой предназначенности.. /... v forme dlya kogo-çego *prisutstvuyet* element znaçeniya tselevooy prednaznaçennnosti “... kimin için – ne için şekillerinde amaç anlamlı unsur *vardır.*” (Şvedova-II: 36); ... однако эти формы взаимозаменяемы, так как и в той и в другой *присутствуют* оба значения / ... odnako eti formı vzaimozamenimi, tak kak i v toy i v drugoy *prisutstvuyut* oba znaçeniya “... fakat bu şekiller birbirinin yerini alabilir, çünkü her ikisinde de aynı anlam *vardır.*” (36); В каждом предложении и, шире, вообще в каждом высказывании, произнесенном или написанном, всегда *присутствует* лицо говорящее / V kajdom predloženii i, şire, voobşçe v kajdom viskazivanii, proiznesennom ili napisannom, vsegda *prisutstvuyet* litso govoryaşçeye “Her cümlede ve daha geniş anlamda, söylenen veya yazılan her ifadede, konuşan şahıs *vardır.*” (91).

Располагать / raspologat' II (bitmiş): malik olmak, olmak. Örnekler: Я *располагаю* временем / Ya *raspolagayu* vremenem “Vaktim *var.*” (R-T); Я *не располагаю* временем / Ya *ne raspolagayu* vremenem “Vaktim *yok.*” (R-T); Я *не располагаю* деньгами / Ya *ne raspolagayu* den'gami “Param *yok.*” (R-T); *Не располагаем* сведениями / *Ne raspologayem* svedeniyami “*Haberdar değiliz* (veya haberimiz yok).” (Şvedova-I: 591); Такие слова *не располагают* грамматически изменяемыми формами выражения синтаксических отношений / Takiye slova *ne raspolagayut* grammatiçeski izmenyayemimi formami vırajeniya sintaksiçeskih otnaşeniy “Bu tür kelimeler sentaktik ilişkilerin ifadesinde gramatikal olarak değişen şekillere *sahip değildir.*” (Valgina 2003: 54).

Сделаться / sdelat'sya (bitmiş): olmak. Örnekler: Егоровна, добрая старуха, некогда ходившая за его сыном, теперь *сделалась* и его *нянькой* / Yegorovna, dobraya staruha, nekogda hodivşaya za yego sinom, teper' *sdelalas'* i yego *nyan'koyu* “Yegorovna, bir zamanlar onun oğluna bakan, iyi kalpli yaşlı kadın, şimdi de *onun dadısıydı* (dadısı olmuştu).” (Puşkin 1983: 17); ... только Париж, со всеми своим блеском и шумом, скоро *сделался* для него тягостной пустыней /... tol'ko Parij, so vsemi svoim bleskom i şumom, skoro *sdelalsya* dlya nego tyagostnoy pustiney “... sadece Paris, bütün parlıtısı ve gürültüsüyle, kısa süre sonra onun için külfetli bir çöl *oldu.*” (Valgina 2003: 361); Тучи *сделались* как бы тоньше и прозрачней / Tuçi *sdelalis'* kak bı *ton'şe i prozraçney* “Bulutlar sanki daha *ince ve şeffaftı* (olmuştu) (100).

Состоять / sostoyat' (bitmemiş): ibaret olmak, müteşekkil olmak olmak. Örnekler: Особенность этого подтипа *состоит* в том, что он включает в себя глагол-связки –тыр, означающий быть / Osobennost' etogo podtipa *sostoit* v tom, çto on *vklyuçayet* v sebya glagol-svyazki -*tır*, oznaçayuşçiyu “bit” “Bu alttipin özelliği “olmak” anlamındaki -tır fiil-bağlayıcısının kendisinde *mündemiç olmasındadır.*” (Serebrennikov; Gadjiyeva 1979: 158); Всегдашние занятия Троекурова *состояли* в разъездах около пространных его владений / Vsegdaşniye zanyatiya Troyekurova *sostayali* v raz'yездah okolo prostrannih yego vladeniy “Troyekurova'nın günlük meşguliyeti mülkünün etrafında dolaşmaktan *ibaretti* (Valgina, 2003: 73); ...так как цель построения данного предложения *состоит* в обозначении времени... /... tak kak tsel' postroyeniya danogo predloženiya *sostoit* v oboznaçenii vremeni... /... tak kak tsel'

Turkish Studies

postroyeniya dannogo predlojeniya *sostoit* v oboznaçenii vremeni... “... çünkü bu cümlelerin kuruluş amacı zamanı *belirtmektedir...*” (137); ... в таком случае оно *состоит* из *предикативного прилагательного* /...v takom sluçaye ono *sostoit* iz predikativnogo prilagatel'nogo “...bu durumda o *yüklemlik sıfattan ibarettir.*” (veya: oluşmaktadır) (101).

Состояться / sostoyat'sya (bitmemiş): olmak, yapılmak. Örnekler: Даже обычной вечерней беседы с братией на сей раз не могло *состояться* / Daje običnyy večerney besedy s bratiyeu na sey raz ne moglo *sostoyat'sya* “Kardeşleriyle mutlak akşam sohbeti bile bu sefer *olamadı.*” (Şvedova-II 1986: 123); Праздника не *состоялось* — Праздник не *состоялся* / Prazdnika ne *sostoyalos'* – Prazdnik ne *sostoyalsya* “Bayram olmadı – Bayram olmadı.” (Valgina 2003: 82); Эх, почему не *состоялись* осадки? / Eh, poçemu ne *sostoyalis'* osadki? “Hi, neden *çökme olmadı?*” (Şvedova II 1986: 108); Собрание *состоится* послезавтра, в четверг / Sobraniye *sostoitsya* poslezavtra, v çetverg “Toplantı *öbür gün, Çarşamba olacak*” (180).

Ставить / stavit (bitmemiş): koymak. Örnek: Книга *ставит* своей целью дать систематическое описание основных грамматических категорий синтаксиса словосочетаний и простого предложения / Kniga *stavit* svoeyey tsel'yu dat' sistematiçeskoye opisaniye osnovnih grammatiçeskih kategoriy sintaksisa slovosocetaniy i prostogo predlojeniya “Kitabın amacı, basit cümle ve kelime grubu sentaksının temel gramatikal kategorilerini sistematik olarak *tasviridir.*” (Balakayev 1959: 3).

Ставятся / stavit'sya (bitmemiş): olmak. Örnek: Согласуемые члены *ставятся* перед определенными словами / Soglasuyemye çleni *stavyatsya* pered opredelyayemimi slovami “Uyuşan öğeler *belirtilen kelimelerin önündedir(ler).*” (Valgina, 2003: 149).

Существовать / suşçestvovat' (bitmemiş): var olmak, mevcut olmak. Örnekler: *Существуют* и другие термины для обозначения двух частей предложения / *Suşçestvuyut* i drugiye termini dlya oboznaçeniya dvuh çastey predlojeniya... “Cümlelerin iki parçasını bildirmek için başka terimler de *vardır ...*” (Valgina 2003: 137); Однако существуют и дополнительные средства выражения актуального членения / Odnoko *suşçestvuyet* i dopolnitel'niye sredstva vırajeniya aktual'nogo çleneniya “Fakat aktüel öğelerine ayırmanın tamamlayıcı araçları da *vardır...*” (142).

Владеть / vladet' (bitmemiş): sahip olmak; hâkim olmak; iyi kullanmak. Örnekler: Он имеет сбережения, *владеет* домом... / On imeyet sberejeniya, *vladeyet* domom... “Onun tasarrufu (birikmiş parası) *vardır, (bir) ev sahibidir...*” (Şvedova -II, 1980: 256); Для любителя он не *плохо владеет* пером / Dlya lyubitelya on neploho *vladeyet* perom “Bir amatör için kaleme *hâkimiyeti fena değil.*” (Valgina 2003: 122); Сей Дубровский, отставной поручик гвардии, был ему ближайшим соседом и *владел* семидестью душами / Sey Dubrovskiy otstavnoy poruçik gvardii, bıl yemu bliyaşım sosedom i *vladel* semidesyat'yu duşami “O Dubrovskiy, emekli hassa mülazımı, onun en yakın komşusuydu ve yetmiş “can”ı (kölesi) *vardı* (-a sahipti) (Puşkin 1983: 7).

Являются / yavlyat'sya (bitmemiş): olmak, meydana gelmek. Örnekler: Предикативность *является* *содержательным признаком предложения* / Predikativnost' *yavlyayetsya soderjatel'nım priznakom predlojeniya* “Yüklemlik *cümlelerin içeriksel göstergesidir*” (Valgina, 2003: 14); *Чувацкий язык является* единственным тюркским языком, в котором нет будущего времени с показателем –ар, –ыр / *Çuvaşkiy yazık yavlyayetsya yedinstvennim tyurkskim yazıkom, v kotorom net buduşçego vremeni s pokazatelem -ar, -ır* “-ar, -ır göstergeli gelecek zamanın olmadığı tek Türk dili *Çuvaşcadır.*” (Serebrennikov; Gadjiyeva 1979: 197); Основным препятствием здесь, по мнению А. Н. Кононова, *является* *исключительная структурная близость тюркских языков* / Osnovnim prepyatsviyem zdes', po mineniyu A. N. Kononova, *yavlyayetsya isklyuçitel'naya strukturnaya blizost' tyurkskih yazıkov* “A. N.

Turkish Studies

Kononov'un görüşüne göre, buradaki temel engel, *Türk dillerinin olağanüstü yapısal yakınlığıdır.*" (Şerbak, 1987: 4).

Есть / yest': (*Bit* "olmak" fiilinin 3. teklik şahıs şimdiki zamandaki şekli²): var. Örnekler: *Есть ли у тебя книга? / Yest' li u tebya kniga?* "(Senin) kitabın var mı?"; *У них есть что показать / U nih yest' cto pokazat'* "Gösterecek şeyleri var"; *Есть чему поучиться / Yest' cemu poučit'sya* "Öğrenilecek şeyler var"; *Кто он есть? / Kto on yest'?* "O kim(dir)?" (R-T). *Bit* (olmak) fiilinin şimdiki zamanda şahıslara göre çekimi gelecek zaman morfolojik anlamına sahiptir. Bugünkü Rusçada, *быть / bit* fiilinin 3. teklik ve çokluk şahıs şimdiki zaman çekimleri olan *есть / yest'* ve *суть / sut* şekillerinden başkası kullanılmamaktadır. Bir yardımcı fiil olarak *суть / sut* şekli resmî, ilmî dilde ve eski dilde kullanılmaktadır. *Быть / bit* fiilinin şimdiki zamandaki diğer şekillerinin kullanımdan düşmesi neticesinde, *есть / yest'* şekli sadece 3. teklik şahıs için değil, diğer bütün teklik ve çokluk şahıslar için de kullanılmaktadır: *Кто ты есть? – говорил он... – Не больше как мальчишка, сирота / Kto ty yest' ? govoril on... Ne bol'she kak mal'çiška, sirota* "Sen kimsin? dedi o... - Öksüz bir çocuktan başka bir şey değilsin."; *Там есть хорошие вещи – сказала матушка, опуская руки в чемодан / Tam yest' horoşkiye veşçi – skazala matuşka, opuskaya ruki v cmodan* "Annesi ellerini valize doğru indirirken "Orada iyi şeyler var." dedi." (Şvedova-I 1980: 661); Этот комплекс грамматических категорий – модальности и синтаксического времени – *есть предикативность / Etot kompleks grammatičeskikh kategoriy – modalnosti i sintaksičeskogo vremeni – est' predikativnost'* "Bu gramer kategorileri kompleksi – modalite ve sentaktik zaman – yüklemliktir." (Valgina, 2003: 15); Суждение, выраженное словами, *есть предложение / Sujdeniye, vırajennoye slovami, yest' predlojeniye* "Kelimelerle bildirilen yargı *cümledir* (ya da: Kelimelerin bildirdiği yargı *cümledir*) (12); *Есть* и другие структурные различия между словосочетанием и предложением / *Yest' i drugiye strukturniye razliçiya mejdu slovosocetaniyem i predlojeniye*m "Kelime grubu ile cümle arasında başka yapısal farklar da vardır" (23).

"Var" (есть / yest') ve "yok"lu (нет / net) cümlelerde Rusçada bu kelimelerin düştüğü çok görülür: *Теперь у меня сорок семь орешков (есть / имеется) / Teper u menya sorok sem' oreşkov (yest' veya imeyetsya düşmüştür)* "Şimdi benim kırk yedi cevizim var" (Odintsov 1988: 9).

Заключаться / zaklyuçat'sya, (bitmemiş): 1. ibaret olmak, 2. bulunmak, 3. son bulmak, sona ermek. Örnek: *Сущность этого единства заключается в следующем / Suşnost' etogo yedinstva zaklyuçayetsya v sleduyuşçem: ...* "Bu birliğin özü *şunlardan ibarettir...*" (Valgina, 2003: 17); Эта переходность обусловлена двойственностью природы словосочетания, которая *заключается в следующем / Eta perehodnost' obuslovljena dvoystvennost'yu prirodu slovosocetaniya, kotoraya zaklyuçayetsya v sleduyuşçem* "Bu geçişlilik kelime grubunun ikili karakterine bağlıdır, bu da *şunlardan ibarettir.*" (5); Грамматическая зависимость одной словоформы от другой *заключается* в способности слова *формально подчиняться* требованиям, исходящим от категориальных свойств главенствующего слова / *Grammatičeskaya zavisimost' odnoy slovoformi ot drugoy zaklyuçayetsya v sposobnosti slova formal'no podçinyat'sya* trebovaniyam, ishodyaşçim ot kategorial'nih svoystv glavenstvuyuşçego slova / *formal'no podçinyat'sya* trebovaniyam, ishodyaşçim ot kategorial'nih svoystv glavenstvuyuşçego slova "Bir kelime şeklinin diğerine gramatikal yönden bağlı olması, o kelimenin, tabi olunan kelimenin kategorik özelliklerinden kaynaklanan istemine şeklen *tabi olma özelliğidir.*" (50); Так, в распространяющем члене предложения *может заключаться* значение субъекта состояния / Tak, v rasprostranyayuşçem çlene predlojeniya *mojet zaklyuçat'sya* znaçeniye sub'yekta sostoyaniya

² Aslında *есть / yest'* fiili eskiden kullanılan ve *быть / bit* (olmak) fiilinden başka bir fiildi. Bu fiilin eskiden şimdiki zamanda bütün şahıslar için ayrı ayrı çekimi vardı ve Türkçedeki bildirme ekleri veya isim fiilinin şimdiki zamanı gibi kullanılıyordu. Mesela: *Я емь турок / Ya yesm' turok* "Ben Türk'üm", *Ты еси турок / Ty yesi turok* "Sen Türk'sün", *Он есть турок / On yest' turok* "O Türk'tür"; *Мы емь турок / Mı yesmı turok* "Biz Türk'üz", *Вы есте турок / Vı yeste turok* "Siz Türk'sünüz", *Они суть турок / Oni sut' turok* "Onlar Türk'türler" (Kononov 1941: 43-44).

“Şöyle ki cümlenin genişletici ögesinde durumun öznesinin anlamı *olabilir*” (Шведова II 1986: 90); Коммуникативная новизна в таких предложениях заключается в подтверждении или отрицании какого н.факта / Коммуникативная новизна в таких предложениях заключается в подтверждении или отрицании какого н.факта “Bu tür vümlerdeki iletişimsel yenilik *herhangi bir olgunun kabul veya reddidir.*” (193); Конструктивная роль спрягаемой формы глагола заключается также в том, что своей флексией она способна указывать на субъект / Конструктивная роль спрягаемой формы глагола заключается также в том, что своей флексией она способна указывать на субъект “Fiilin çekimli şeklinin yapısal rolü, çekimiyle aynı zamanda kendi öznesine de işaret etme (gösterme) yeteneğindedir.” (423).

Sonuç

Rusçada da isim cümlesi sorunu tam olarak çözülememiş olmakla birlikte bizden daha geniş bir bakış açısıyla konuya yaklaştıkları görülmektedir. Mesela Rusçada isim cümlelerinin üç temel zamanda ve üç tasarlama kipinde olabileceği kabul edilmektedir:

Şimdiki zamanda: Задача – *учиться* / Zadaça – *uçit'sya* “Hedef öğrenmektir”.

Geçmiş zamanda: Задача *была* – *учиться* / Zadaça *bila* – *uçit'sya* “Hedef öğrenmekti”.

Gelecek zamanda: Задача *будет* – *учиться* / Zadaça *budet* – *uçit'sya* “Hedef öğrenmek olacaktır”.

İstek kipinde: Задача *была бы* – *учиться* / Zadaça *bila bı* – *uçit'sya* “Hedef öğrenmek olaydı”.

Şart kipinde: *Была бы* задача – *учиться* / *Bıla bı* zadaça – *uçit'sya* (Yesli bı zadaça *bila* *uçit'sya*) “Hedef öğrenmek olsaydı”.

Emir kipinde: *Будь бы* его задача– *учиться* / *Bud' bı* yego zadaça *uçit'sya* “ Onun hedefi öğrenmek olsun.” (Şvedova-II 1980: 306).

Türkçede hangi yapıların isim cümlesi sayılması gerektiği konusunda giriş bölümünde T. Tekin ve diğer araştırmacıların görüşleri ile şunlar yan yana getirildiğinde bir sonuca varmak mümkün olacaktır. Mesela, Deny, eserinde “oğl-um zabıt ol-acak” cümlesi ile ilgili şöyle diyor: “Son misalde olduğu üzere öteki Türkçe fiillerden hiçbir suretle ayrısı gayrısı olmayan *ol-mak* fiilinden yapıma siygalar meselesine gelince, bunların bulunduğu cümleyi isim cümlesi değil de fiil cümlesi saymak mümkündür.” Bu açıklamanın sonuna eserin mütercimi Ali Ulvi Elöve şöyle bir dipnot koymuş: “*olmak* mastarı güdük bir fiil olan *imek* mastarında eksik kalan istikbal siygaları vazifesini de gördükten başka, başlı başına tam bir fiildir; fakat *imek* gibi o da yardımcı bir fiil olup yalnız başlarına kullanılamaz. O da kendisinden evvel bir isim (sıfat, zamir) alır, ve bu bakımdan o da *imek* fiili gibi koşaç rolünde olup isim cümlesini teşkil eder. Bunu fiil cümlesi saymak mâna rolüne bakmayıp şekle aldanmak olur fikrindeyiz.” (Deny 1941: 778). Burada Elöve'nin görüşlerine biz de katılıyoruz. M. Gedizli de “*Gözde ol-* yapısı ile *evde ol-* yapısındaki *ol-* fiilinin işlevi farklılaşmaktadır. *Gözde ol-* bir fiilleştirmeyken, *evde ol-* yapısında *ol-* fiili esas fiil olarak kullanılmaktadır.” (Gedizli 2013: 910) diyerek “*ol-*” yardımcı fiilinin birinci örnekte fiilleştirme işlevinde kullanıldığı görüşünü savunuyor. Buradaki fiilleştirmenin anlamı bizce *ol-* yardımcı fiilinin, özneyi, kendisinden önce kullanılan isme dönüştürmesidir. Yani öznenin, yardımcı fiilden önceki isim soylu kelimenin bildirdiği durum, nitelik, nicelik vb. bir kavrama dönüşmesi, bizzat o kavram haline gelmesi söz konusudur ve bu bakımdan *ol-* fiilinin işlevi isim fiilinin işleviyle aynıdır.

Yukarıda Rusçada isim cümlesi sayılan bazı cümleler Türkçeye çevrilirken isim fiili yerine *ol-* fiili ile çevrilmiştir. Çünkü bu cümlelerde *ol-* fiilinin işlevi isim fiilinin işlevinden farklı değildir. Ali Ulvi Elöve'nin notu ile M. Ergin'in “Bir fiil unsuru ihtiva etmesi itibariyle, şüphesiz, isim

cümlesi de bir fiil cümlesinden başka bir şey değildir. Onun için bu cümleyi fiil cümlesinden büsbütün ayrı bir şey sanmamak, bu cümlelerin fiil cümlesinin hususî bir şekli olduğunu unutmamak lâzımdır.” (Ergin 2013: 403) görüşünü T. Tekin’in verdiği bilgileri ve Gedizli’nin “fiilleştirme” tespitini yan yana getirdiğimizde aslında Türkçede de isim cümlesinin bütün zaman ve kiplerde olabileceği sonucu doğmaktadır. Mesela şu örnek üzerinde Türkçede de isim cümlesinin bütün zaman ve kiplerinin olabileceğini göstermek mümkündür:

Şimdiki zaman: Sen *öğretmensin*.

Görülen geçmiş zaman: *Sen öğretemdin*.

Öğrenilen geçmiş zaman: *Sen öğretemmişsin*.

Gelecek zaman: *Sen öğretmen olacaksın*.

Şart: *Sen öğretemsen/ olsan/olsaydın/ olsaymışsın/olacaksan/olursan*.

Gerekliklik: *Sen öğretmen olmalıydın/olmalıydın/olmalıymışsın*.

İstek: *Sen öğretmen olasın/ olaydın*.

Emir: *Sen öğretmen ol*.

Türkçede bunların isim cümlesi sayılmamasının nedeni gelecek zaman, şart, gerekliklik, istek ve emirde “-i- fiili” yerine “olmak” fiilinin kullanılıyor olmasıdır.

Rusça isim cümlelerinde şimdiki zamanda en sık rastlanan cümleler herhangi bir zaman ve şahıs göstergesi olmayan isim, sıfat, sıfat fiil, zamir ve zarfların oluşturduğu cümlelerdir ve bunların Türkçeye çevrilmesinde pek sorunla karşılaşmamaktadır. Bu tür cümlelere daha çok günlük konuşma dilinde ve bu tür konuşmanın yansıtıldığı edebî eserlerde rastlanmaktadır. Şimdiki zamandaki ikinci sıklıktaki isim cümleleri isim cinsinden bir kelimenin *есть / yest’* bağlayıcısı ile oluşturduğu cümlelerdir. Bu tür cümlelerde de *есть / yest’*’in düştüğü durumlar oldukça fazladır. “Olmak” anlamına sahip *быть / bit’, являться / yavlyat’sya, представлять (собой) / predstavlyat’* (*soboy* ile ibrikte), *представляться / predstavlyat’sya* fiilleri de şimdiki zamanda en çok kullanılan yardımcı fiillerdir. Rusçadan Türkçeye çevirilerde en çok yanlışın yapıldığı fiiller *характеризоваться / karakterizovat’sya, существовать / suşestvovat’, иметь / imet’, иметься / imet’sya, обладать / obladat’, заключаться / zaklyuçat’sya, присутствовать / prisutstvovat’, принадлежать / prinadlejat’, наличествовать / naliçestvovat’* gibi fiillerin oluşturduğu isim cümleleridir.

Bu makalede ortaya koyduğumuz tespit ve görüşlerin birtakım teorik ve pratik yararları olabilir. Teorik olarak her dilde isim cümlesinin bulunduğu görüşü kabul edilebilir ancak her dilin isim cümlesi yapısının farklı olabileceği her zaman göz önünde bulundurulmalıdır. Bir dildeki isim cümlesi yapısının tam ve doğru olarak tespiti için eşzamanlı araştırmaların yanında artzamanlı araştırmalara da ihtiyaç duyulmaktadır. Ulaştığımız sonuçlar, pratikte ise, Rusçadan yapılacak her türlü tercüme çalışmalarında düşülen bazı hataların önlenmesinde yol gösterici olabilir. Rusçada isim cümlesi oluşturan fiiller kuşkusuz bunlardan ibaret değildir. Bizim bulabildiklerimiz bunlardır. Türkiye’de yayımlanmış, Rusçadan çeviri bazı eserlerde yukarıda göstermeye çalıştığımız isim cümleleri genellikle ya fiil cümlesi olarak çevrilmiş ya da yanlış çevrilmiştir. Rusça isim cümlelerinin Türkçeye doğru aktarılmasında daha ileri bir adım, Rusçadaki isim cümlelerini bütün zaman ve kiplere göre incelemekle atılabilir. Bu makalenin sınırlarına sığmayacağı için bunlarla yetinmek zorunda kaldık.

KAYNAKÇA

- Alkayış, M. Fatih (2009), “Çağdaş Türk Şiveleri Arasında Aktarma Meseleleri”, Turkish Studies - International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic, ISSN: 1308-2140, V. 4/3 Bahar, s. 60-70.
- Balakayev, M. B. (1959), Sovremenniy kazahskiy yazık – sintaksis, Alma – Ata.
- Ergin, Muharrem (2013), Türk Dil Bilgisi, Bayrak Yay., İstanbul.
- Deny, Jean (1941), Türk Dili Grameri (Osmanlı Lehçesi), Çev. Ali Ulvi Elöve, Maarif Matbbası, İstanbul.
- Gedizli, M. (2013), “Türkçede Yardımcı Fiillerin Morfo-Semantiği ve İşlevi”, Turkish Studies - International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic, ISSN: 1308-2140, V. 8/13 Fall, s. 897-914.
- Karaağaç, Günay (2009), Türkçenin Söz Dizimi, Kesit, İstanbul.
- Karaağaç, Günay (2013), Dil Bilimi Terimleri Sözlüğü, TDK Yay., Ankara.
- Kolesov, V. V. (1982), İstoriya russkogo yazıka v rasskazah, Moskva.
- Kononov, A. N. (1941), Grammatika turetskogo yazıka, Moskva – Leningrad.
- Korkmaz, Zeynep (1992), Gramer Terimleri Sözlüğü, TDK Yay., Ankara.
- Mustafayev, E. M.; Şçerbinin, V. G. (1996), Russko-turetskiy slovar’, Multilingual, İstanbul.
- Odintsov, V. V. (1988), Lingvistiçesye paradoksı, Moskva.
- Puşkin, A. S. (1983), Povesti, Alma-Ata.
- Reformatskiy, A. A. (2008), Vvedeniye v yazıkoznaniye, 5-e izd, Moskva.
- Serebrennikov, B. A.; Gadjiyeva, N. Z. (1979), Sravnitel’no-istoriçeskaya grammatika tyurkskih yazıkov, Baku.
- Şahmatov, A. A. (2001), Sintaksis russkogo yazıka, 3-e izd., URSS, Moskva.
- Şçerbak, A. M. (1987), Oçerki po sravnitel’noy morfologii tyurkskih yazıkov, Leningrad.
- Şvedova, N. Yu. (1980), Russkaya grammatika, Tom I-II, ANSSSR, Moskva.
- Tekin, T. (2003), Orhon Türkçesi Grameri, 2. Baskı, yay. M. Ölmez, Kitap Matbaası, İst.
- Tihonova, A. N.; Haşimova, R. İ. (2008), Ensiklopediçeskiy slovar’-spravoçnik lingvistiçeskih terminov i ponyatıy, İz. “Filinta”, “Nauka”, Tom 2, Moskva.
- Valgina, N. S. (2003), Sovremenniy russkiy yazık – Sintaksis, izdaniye çetvertoye, “Vıssşaya şkola”, Moskva.
- Vvedenskaya, L. A.; Kolesnikov, N. P. (2008), Etimologiya, Rostov-na-Donu.

Citation Information/Kaynakça Bilgisi

Karaca, O.S. (2017). "Rusça İsim Cümleleri ve Bunların Türkçeye Çevirisi / Russian Noun Clauses and Their Turkish Translations", *TURKISH STUDIES -International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic-*, ISSN: 1308-2140, (Prof. Dr. Tahsin Aktaş Armağanı) Volume 12/7, ANKARA/TURKEY, www.turkishstudies.net, DOI Number: <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.11459>, p. 553-574.